

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de Vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen uit de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Prinsessegracht 21
Postbus 123
2501 CC Den Haag
t (070) 312 21 21
f (070) 312 21 00
e-mail: graaf@hbo-raad.nl
Doorkiesnummer
(070) 312 21 23

Datum
30 maart 2009
Ons kenmerk
09.Br/N.195.bs
Uw kenmerk

Onderwerp
Crisisbeleid kabinet

Geachte Voorzitter,

Goed onderwijs is een speerpunt van dit kabinet. Het kabinet wekt de indruk niet te bezuinigen op het onderwijs. Maar is dat wel zo? Wat gaat er schuil achter de op 25 maart j.l. gepresenteerde crisismaatregelen? Vanzelfsprekend vergt de crisis bijstellingen, maar wij vrezen bezuinigingen die alle investeringen van de afgelopen jaren ongedaan maken. Bezuinigingen die negatieve gevolgen hebben op initiatieven die de schooluitval moeten verminderen en die moeten zorgen voor meer hoger opgeleiden. Bezuinigingen die zorgen voor grotere in plaats van kleinere klassen. Bezuinigingen die recente maatregelen gericht op het vergroten van de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep teniet zullen doen. Veel is nog onduidelijk. Daarom leggen we de volgende vragen bij het parlement neer want wij hebben dringend behoefte aan heldere antwoorden die ons laten zien of het dit kabinet daadwerkelijk ernst is met de prioriteit onderwijs.

1 Arbeidsvoorwaarden en het primaire proces

Veel onderwijssectoren hebben langjarige cao's afgesloten op basis van de loonruimte die het kabinet conform de afgesproken regels in het referentiemodel beschikbaar zou stellen. Deze loonruimte zou in 2009 € 700 miljoen moeten bedragen. Het kabinet heeft tot op heden niet geantwoord op de vraag of deze middelen echt beschikbaar komen. Indien deze middelen niet beschikbaar komen, dan is er sprake van een bezuiniging van € 700 miljoen in 2009 oplopend tot € 1.100 miljoen in 2010.

De minister mag dan stellen dat cao's niet worden opengebroken, wij stellen vast dat dit niet tot de bevoegdheid van de minister behoort. Maar, we weten natuurlijk ook dat als we onbetaalbaar geworden cao's inderdaad niet openbreken, dit ten koste zal gaan van werkgelegenheid (minder docenten) of zal leiden tot andere ingrepen in het primaire proces (zoals grotere groepen). Leerlingen en studenten zijn daarvan de dupe.

De pensioenpremie zal naar verwachting met 3% stijgen. Indien niet gekozen wordt voor een versoering van de pensioenregeling zal dat leiden tot een extra lastenstijging van € 220 miljoen voor de werkgevers in het onderwijs.

In het sociaal akkoord staat tenslotte dat de bijdrage voor de loonontwikkeling in de collectieve sector op nul wordt gesteld. Dit betekent dat de loonruimte voor het overleg over nieuwe cao's nihil is, en er dus geen enkele compensatie kan plaatsvinden voor inflatie en koopkrachtvermindering ten gevolge van

de ophoging van de pensioenpremie voor werknemers en van de geraamde verhoging van de zorgverzekeringspremies.

Wij hebben dringend behoefte aan duidelijke antwoorden. Wanneer het bovenstaande bewaarheid wordt, dan worden de impulsen om de kwaliteit van het onderwijs te versterken en om de arbeidsvoorwaarden van de docenten te verbeteren weer ongedaan gemaakt. Het betekent ook dat de betekenis van het Actieplan Leerkracht en het daarover gesloten convenant tussen minister en sociale partners tot nul wordt gereduceerd.

2 Minder schooluitval en meer hoger opgeleiden

Minder schooluitval en meer hoger opgeleiden zijn belangrijke prioriteiten in het verlengde van de Lissabon-agenda. In de kabinetsplannen staat dat tegenvallers binnen de eigen begroting van elk departement moeten worden opgevangen. Dit lijkt te betekenen dat er een eind komt aan de regel dat als er meer leerlingen of studenten in het onderwijs blijven (minder uitval) of meer doorstromen (meer hoger opgeleiden) er ook extra middelen door het ministerie van financiën beschikbaar worden gesteld. Nu al is er sprake van een groei van het aantal leerlingen en studenten. De ervaring leert ook dat in tijden van crisis en werkloosheid in het mbo meer leerlingen van de goedkopere deeltijdopleiding naar de voltijdopleiding gaan. In het voortgezet onderwijs zullen meer leerlingen ervoor kiezen na het vmbo of havo in te stromen in havo of vwo. De verblijfsduur in het voortgezet onderwijs neemt daardoor toe. Ook zal het zo zijn dat er meer leerlingen binnen het mbo een vervolgopleiding op een hoger niveau zullen gaan volgen en hun entree op de arbeidsmarkt uitstellen. Bovendien zal er vaker gekozen worden voor een (vervolg)studie in het hoger onderwijs en willen werkgevers meer korte opleidingen aan de hogescholen. Deze toename van het aantal leerlingen en studenten ramen wij op tenminste € 300 miljoen.

Wanneer de bestaande spelregel dat meer leerlingen en studenten leiden tot een verruiming van het budget, buiten werking wordt gesteld en tegenvallers binnen de eigen begroting moeten worden opgevangen, dan zal ook dat weer leiden tot grotere groepsgroottes en minder intensief onderwijs, terwijl we juist op weg waren om de kwaliteit van ons onderwijs te verhogen en uitval te verlagen.

3 De OESO-norm

Het kabinet streeft er naar om de investeringen in onderwijs, innovatie en kennis op de lange termijn op het OESO-gemiddelde te brengen. Vanzelfsprekend juichen we dit zeer toe, hoewel het begrip 'lange termijn' vraagt om precisering. Temeer omdat in 2011 nog eens een bezuiniging van tenminste € 300 miljoen op onderwijs dreigt als onderdeel van de ocv-bijdrage aan de taakstelling tekortreductie overig (EMU-saldo). Toekomstperspectieven met betrekking tot het OESO-gemiddelde krijgen dan een wrange bijmaak.

Wij realiseren ons dat het kabinet tijdelijk enige extra middelen beschikbaar stelt. Dit gaat om een beperkt budget bestemd voor korte re-integratiecursussen of gerichte inspanningen voor mbo, werkscholen en wijkscholen alsmede onderhoud en bouw van scholen. Echter, de reguliere onderwijsinspanningen van scholen, roc's, hogescholen en universiteiten staan onder enorme financiële druk. Het totaal aan structurele bezuinigingen kan daarbij oplopen tot € 1.7 miljard in 2011 en tot een absolute nullijn voor het personeel. Onderwijs is dan geenszins de prioriteit die het kabinet ons voorspiegelt.

Wij zouden het zeer op prijs stellen om voorafgaand aan het verschijnen van de Voorjaarsnota met u van gedachten te wisselen over de financiële consequenties van het pakket aan crisismaatregelen voor het onderwijs.

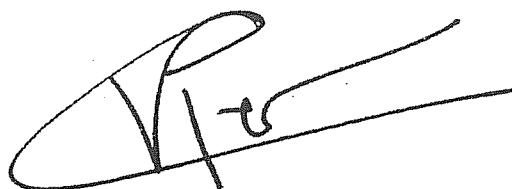
Hoogachtend,

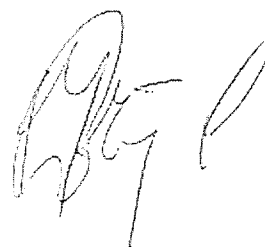
D. Terpstra,
Voorzitter HBO-raad

drs. S. Slagter,
Voorzitter VO-raad

Mw.mr. C. Kervezee,
Voorzitter PO-raad

J.P.C.M. van Zijl,
Voorzitter MBO Raad